

ÖĞRETMEN ADAYLARININ NOMOFOBİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

(Araştırma Makalesi)

Mehmet RAMAZANOĞLU (*)

Öz

Bu araştırmanın amacı, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin Nomofobi düzeylerini incelemektir. Çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile desenlenmiştir. Çalışma, uygun örnekleme ve ölçüt örnekleme yöntemleri kullanarak toplam 282 öğretmen adayıyla yürütülmüştür. Çalışmada, öğretmen adaylarının Nomofobi durumlarının orta düzeyde olduğu, öğretmen adaylarının yaş ve cinsiyete göre Nomofobi düzeylerinin anlamlı şekilde değişmediği, bölüm ve sınıf göre anlamlı şekilde değiştiği bulgulanmıştır. Elde edilen veriler ışığında öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin yüksek olmadığı sonucuna varılmıştır. Öte yandan iletişim kuramama boyutu ile bilgiye erişememe boyutunun öğretmen adaylarında yüksek düzeyde kaygı ve endişeye yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Nomofobi, Akıllı Telefon, Mobil Teknoloji, Cep Telefon Yoksunluğu, Öğretmen Adayları*

Determining the Nomophobia Levels of Teacher Candidates

Abstract

The aim of this research is to investigate the Nomophobia levels of students receiving education at Siirt University Faculty of Education in 2018-2019 academic year. The research was designed through survey model which is one of the quantitative research methods. The study was carried out with 282 teacher candidates through convenience sampling and criterion sampling methods. The research findings indicated that teacher candidates had medium level nomophobia, the nomophobia levels of the teacher candidates did not change significantly with respect to their ages and genders but the

*) Dr. Öğr. Üyesi, Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Anabilim Dalı
(e-posta: memedmustafa@gmail.com) ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6860-0895>

nomophobia levels of the teacher candidates changed significantly with respect to their departments and classes. As a result of the study, it was concluded that the nomophobia levels of the teacher candidates were not high. On the other hand, it was concluded that the inability to communicate dimension and the inaccessibility of information dimension led to high levels of anxiety and concern among the teacher candidates.

Keywords: *Nomophobia, Smart Phone, Mobile Technology, Cell Phone Deprivation, Teacher Candidates.*

Giriş

Günümüzde yaygınlaşan internet kullanımıyla birlikte teknolojik cihazlar hayatımızın önemli bir parçası haline gelmektedir. Bu teknolojik cihazlardan en çok ihtiyaç duyulan ve ulaşılabilirliği kolay olan mobil telefonlardır. Mobil telefonlar bilişim teknolojilerinin gelişmesiyle ve her geçen gün artan farklı özellikleriyle kullanıcıların odak noktası olmuştur. TÜİK 2019'da yaptığı araştırmaya göre Türkiye'de mobil telefon kullananların oranı %98,7 geldiği belirtilmiştir. Bu oran ile ülkemizde nerdeyse mobil telefonu kullanmayan kalmadığı görülmektedir. Mobil telefonların genel kullanım amaçlarına bakıldığında; iletişim, mesaj gönderme, bilgi arama, internette gezinme, sosyalleşme, alışveriş yapma, fotoğraf çekme, sosyal ağ, oyun oynamak, müzik dinlemek, eğitim ve arama yapmak gibi amaçlar için kullanıldığı görülmektedir (Koşar, 2018; Arslan ve Tutkun-Ünal, 2013; Hoşgör, Tandoğan ve Hoşgör, 2017). Ancak mobil telefon teknolojilerin, zamandan tasarruf, bilgiye erişime kolaylığı, bilgi paylaşımını artırma ve hayatı kolaylaştırma olanaklarıyla birlikte yoğun bir şekilde kullanılması birtakım sorunlara yol açmaktadır (King, Valença, Silva, Baczynski, Carvalho ve Nardi, 2013; Yılmaz, Köse ve Doğru, 2018). Alan yazın incelendiğinde mobil telefon yoğun kullanımın sağlık sorunları, fizyolojik ve psikolojik sorunlar getirdiği görülmektedir (Salehan ve Nagehban, 2013). Son dönemde mobil telefonu kontrolsüz, aşırı bağımlı ve problemlili kullanılması Nomofobi kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur (Zethy ve Octaviana, 2017; Gezgin, Şumuer, Arslan ve Yıldırım, 2017a).

Çağımızın yeni fobisi olarak adlandırılan Nomofobi, mobil cihazlarından (iletişim kurma araçları) uzak kalma korkusu olarak tanımlanmaktadır (Gezgin ve Çakır, 2016; Kaur, Sharma ve Manu, 2015). Başka bir ifadede ise istemsiz korkuya neden olan mobil telefonlarına erişememe veya mobil telefonları ile iletişim kuramam olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Correia, 2015). Nomofobi kavramının yeni olmasına rağmen birçok araştırmacının çalışma odağı olmuştur. Bak (2019) yaptığı çalışmada üç farklı kuşağın mobil kullanım amaçları ile Nomofobi düzeylerini araştırmıştır. Görüşme yöntemi ile yürütülen bu çalışmada katılımcıların hepsinin Nomofobik durumlarının olduğu belirtilmiştir. Hakkari (2018) çalışmasında 217 Meslek Yüksekokulu öğrencisinin Nomofobik düzeylerini farklı değişkenlere göre incelemiştir. Dağlı, Hamutoğlu ve Gezgin (2017) 608 okul öncesi öğretmenlerinin Nomofobi düzeylerinin farklı değişkenlerle ilişkisini incelemişlerdir. Çelik ve Atilla (2018) yaptıkları çalışmada 311 meslek yüksekokulu öğren-

cilerin Nomofobi düzeylerini araştırmışlardır. Sarıoğlu (2019)'da Z kuşağında Nomofobinin yaygınlığını araştırdığı çalışmada, üniversitede okuyan öğrencilerinin Nomofobik durumlarının lisede okuyan öğrencilere nazaran daha yüksek seviyede olduğu görülmüştür. Adnan ve Gezgin (2016) tarama yöntemi ile yürüttükleri çalışmada 433 üniversite öğrencisi arasında Nomofobi durumunu incelemişlerdir. Çalışmada öğrenciler arasında Nomofobinin ortalamasının üzerinde görülmüştür.

Gezgin ve Çakır (2016) lise öğreniminde devam eden 475 öğrencisiyle yürüttükleri çalışmada, öğrenciler arasında Nomofobinin ortalamasının üzerinde olduğu belirtilmiştir. Pavithra ve Madhukumar (2015) Bangalore'de 200 tıp fakültesi öğrencisi ile yaptığı çalışmada, üç saatten fazla mobil cep telefonu kullananların Nomofobi düzeylerinin yüksek olduğunu, öğrencilerin Nomofobi düzeylerinin cinsiyet ve sınıf değişkenlere göre değişmediğini bulmuşlardır. Dixit, Shukla, Bhagwat, Bindal, Goyal, Zaidi ve Shrivastava (2010)'da tıp fakültesi öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, öğrencilerin %18,5'nin Nomofobik durumunda olduğu belirtilmiştir.

Literatürdeki araştırmalarda, üniversite öğrencilerin Nomofobi düzeyleri farklı değişkenlere ilişkisi incelendiği görülmüştür. Buna göre üniversite öğrencilerin Nomofobi düzeylerinin yaygınlığı dikkat çekmektedir. Ayrıca TÜİK 2019 raporuna göre Türkiye'de mobil telefon kullananların oranı %98,7 geldiği verisine rastlanmıştır. Dolayısıyla hâlihazırda üniversite öğrencilerin Nomofobi düzeylerinin hangi seviyede olduğu sorusu akla gelmektedir. Bu nedenle Nomofobinin içinde barındırdığı potansiyel risk açısından üniversite öğrencilerin Nomofobi düzeylerinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Üniversite öğrencilerin Nomofobi düzeylerinin belirlenmesi ile hem erken önlem alınması hem de akıllı telefonlarını eğitim ortamlarında kullanmak isteyen araştırmacıların bu hususta önleyici tedbirler almaları konusunda fikir sahibi olmaları sağlanabilir. Ayrıca literatürdeki Nomofobi kavramına ilişkin yapılan araştırmaların doygunluğa ulaştığı görüşü oluşmuş olsa da öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerini belirleyen çalışmaların az olduğu görülmektedir. Bundan hareketle, diğer araştırmalardan değişik olarak farklı örneklem grubuyla yapılan bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının yakın çağ sorunlarından olan Nomofobi düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelemektir. Bu doğrultuda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

- Öğretmen adaylarının Nomofobi düzeyleri nedir?
- Öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin

Cinsiyet

Bölüm

Sınıf

Yaş

Değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerini inceleyen bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden Betimsel tarama modeli ile desenlenmiştir. Betimsel tarama modeli mevcut durumu olduğu gibi ortaya koymaya çalışan ve büyük örnekler ile belli konulara ilişkin özeldiklerini belirlemek için kullanılan bir modelidir (Karasar, 2015, Fraenkel ve Wallen, 2006).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Siirt Üniversitesi Eğitim Fakültesinde eğitimine devam eden toplam 1871 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada uygun örnekleme ve ölçüt örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Uygun örnekleme, problem ile ilgili ulaşılmak istenen örnekleme büyüklüğüne ilişkin kolay ulaşılabilir bireylerin seçilmesi yöntemidir (Büyüköztürk ve diğerleri 2010). Ölçüt örnekleme ise, araştırmacı tarafından hazırlanan bazı kriterler listesidir (Marshall ve Rossman, 2014). Araştırma ölçütü ise, öğretmen adaylarına en az 1 yıl mobil telefona kullanma olarak belirlenmiştir. Araştırmada dağıtılan 350 envanterin 310 tanesi geri dönmüş olup, bunlardan sağlıklı doldurulan ve ölçütü sağlayan 282 gönüllü öğretmen adayı görüşü analiz edilmiştir. Katılımcıların demografik özellikleri tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişkenler	Öğretmen aday sayısı (N=282)	%	
Cinsiyet	Kadın	173	61,3
	Erkek	109	38,7
Bölüm	(BÖTE)	70	24,8
	(SBÖ)	62	22,0
	(FBÖ)	49	17,4
	(TÖ)	43	15,2
	(İMÖ)	27	9,6
	(SÖ)	31	11,0
	Sınıf	1.SINIF	13
2.SINIF		62	22,0
3. SINIF		100	35,5
4.SINIF		107	37,9
Yaş	20 ve ALTI	45	16,0
	21-23 YAŞ	192	68,1
	24 ve ÜSTÜ	45	16,0

Veri Toplama Aracı

Çalışmanın veri toplama aracı olarak kişisel demografik formu ve Nomofobi Ölçeği (NMP-Q) kullanılmıştır. Nomofobi Ölçeği (NMP-Q), Yildirim ve Correia (2015) tarafından geliştirilmiş ve Yildirim, Şumuer, Adnan ve Yildirim (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan bir ölçektir. 7'li likert tipinde olan bu ölçek dört alt boyut (Bilgiye erişememe, Rahatlıktan feragat etme, İletişim kuramama, Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme) ve 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin cronbach's alpha güvenirlik katsayısı tamamı için orijinal ölçekte .95, uyarlama ölçeğinde .92, bu çalışmada .92 olarak bulunmuştur. Alt boyutlarda ise sırasıyla orijinal ölçekte (.94, .87, .83, .81), uyarlama ölçeğinde (.90, .74, .94, .91), bu çalışmada (.82, .76, .88, .90) olarak bulunmuştur. Çalışmada iç geçerlilik olarak, veri toplama aracı ile elde edilen verilerin konuya ilişkin literatür ve iç tutarlılık ölçütleri dikkate alınmıştır. Dış geçerlilik olarak ise çalışmada uygulanan yöntemin (model, evren ve örneklem, veri toplama aracı, verilerin analizi) detaylı bir şekilde ortaya konulmuştur.

Verileri Analizi

Verilerin analizinde SPSS ve Microsoft Office Excel programlarından yararlanılmıştır. Araştırmada; Minimum, Maximum, ortalama, standart sapma ve kay-kare testleri uygulanmıştır. Ölçeğin yorumlamasında aşağıdaki puanlama yöntemi uygulanmıştır.

Ölçeğin geneli için:

NMP-Q Puanı 20 = Yok

20 < NMP-Q Puanı <60 = Hafif

60 ≤ NMP-Q Puanı <100 =Orta

100 ≤ NMP-Q Puanı ≤ 140 =Aşırı

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde Eğitim Fakültesi öğrencilerinin; Nomofobi düzeyleri ve Nomofobi düzeylerinin farklı değişkenlere (cinsiyet, bölüm, sınıf, yaş) göre anlamlı olup olmadığına ilişkin analiz bulguları sunulmuştur. Öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerine ilişkin verileri tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Nomofobi Düzeyleri (N=282)

	Minimum	Maximum	Ortalama	Ss
Bilgiye erişememe	4,00	28,00	18,0816	6,43697
Rahatlıktan feragat etme	5,00	35,00	20,4149	7,68843
İletişim kuramama	6,00	42,00	26,9255	10,00879
Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme	5,00	35,00	16,1844	8,94197
Nomofobi	20,00	140,00	81,6064	26,36652

Tablo 2’de incelendiğinde Öğretmen adaylarının Nomofobi durumlarının orta düzeyde (M=81.606) olduğu görülmüştür. Boyutlar bazında ise, öğretmen adaylarının Bilgiye erişememe (M=18.081), rahatlıktan feragat etme (M=20.414), iletişim kuramama (M=26.925) ve çevrimiçi bağlantıyı kaybetme (M=16.184) boyutlarında durumlarının orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin cinsiyet ilişkin kay-kare testi sonuçları tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Nomofobi Düzeyleri ve Cinsiyet Değişkenlerine İlişkin Kay-Kare Testi Bulguları.

Cinsiyet	Hafifi	Orta	Yok	Yüksek	X ²	sd	P
Nomofobi							
Kadın	34	92	0	47	1,867	3	,601
Erkek	23	54	1	31			
Bilgiye Erişememe							
Kadın	25	52	4	92	11,026	3	,012
Erkek	17	51	4	37			
Rahatlıktan Feragat Etme							
Kadın	41	70	3	59	,541	3	,910
Erkek	27	45	3	34			
İletişim Kuramama							
Kadın	28	53	3	89	9,877	3	,020
Erkek	20	50	3	36			
Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme							
Kadın	60	58	18	37	11,754	3	,008
Erkek	50	17	17	25			

Tablo 3 incelendiğinde kadın öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin oranları, 34’u hafifi, 92’si orta ve 47’si yüksek iken, erkek öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin oranları, 1’i yok, 23’ü hafif, 54’u orta ve 31’i yüksek olarak görülmüştür. Öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin cinsiyete göre gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur, $X^2(sd=3, n=282) = 1.867, p > .05$.

Kadın öğretmen adaylarının bilgiye erişememe düzeylerinin oranları, 4’u yok, 25’i hafifi, 52’si orta ve 92’si yüksek iken, erkek öğretmen adaylarının bilgiye erişememe düzeylerinin oranları, 4’u yok, 17’si hafif, 51’u orta ve 37’si yüksek olarak görülmüştür. Öğretmen adaylarının bilgiye erişememe düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur, $X^2 (sd=3, n=282) = 11.026, p < .05$. Tablo 3’te gözlemlenen sayı-

lar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında kadın öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla yüksek düzeyde bilgiye erişememe problemini yaşadığı, erkek öğretmen adaylarının ise beklenen sayıdan daha fazla orta düzeyde bilgiye erişememe problemini yaşadığı bulgulanmıştır. Buna göre kadın öğretmen adaylarının daha yüksek derecede bilgiye erişememe problemini yaşadığı söylenebilir.

Kadın öğretmen adaylarının rahatlıktan feragat etme düzeylerinin oranları, 3'ü yok, 41'i hafifi, 70'i orta ve 59'u yüksek iken, erkek öğretmen adaylarının rahatlıktan feragat etme düzeylerinin oranları, 3'ü yok, 27'si hafif, 45'i orta ve 34'u yüksek olarak görülmüştür. Öğretmen adaylarının rahatlıktan feragat etme düzeylerinin cinsiyete göre gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında anlamlı farklılık göstermediği, $X^2 (sd=3, n=282) = .541, p>.05$.

Kadın öğretmen adaylarının iletişim kuramama düzeylerinin oranları, 3'ü yok, 28'i hafifi, 53'u orta ve 89'u yüksek iken, erkek öğretmen adaylarının iletişim kuramama düzeylerinin oranları, 3'ü yok, 20'si hafif, 50'si orta ve 36'sı yüksek olarak görülmüştür. Öğretmen adaylarının iletişim kuramama düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı olduğu bulunmuştur, $X^2 (sd=3, n=282) = 9.877, p <.05$. Tablo 3'te gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında kadın öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla yüksek düzeyde iletişim kuramama problemini yaşadığı, erkek öğretmen adaylarının ise beklenen sayıdan daha fazla orta düzeyde iletişim kuramama problemini yaşadığı bulgulanmıştır. Buna göre kadın öğretmen adaylarının daha yüksek derecede bilgiye iletişim kuramama yaşadığı söylenebilir.

Kadın öğretmen adaylarının çevrimiçi bağlantıyı kaybetme düzeylerinin oranları, 18'i yok, 60'ı hafifi, 58'i orta ve 37'si yüksek iken, erkek öğretmen adaylarının iletişim kuramama düzeylerinin oranları, 17'si yok, 50'si hafif, 17'si orta ve 25'i yüksek olarak görülmüştür. Öğretmen adaylarının iletişim kuramama düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı olduğu bulunmuştur, $X^2 (sd=3, n=282) = 11.754, p <.05$. Tablo 3'te gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında kadın öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla orta düzeyde çevrimiçi bağlantıyı kaybetme problemini yaşadığı, erkek öğretmen adaylarının ise beklenen sayıdan daha fazla hafif düzeyde çevrimiçi bağlantıyı kaybetme problemini yaşadığı bulgulanmıştır. Buna göre kadın öğretmen adaylarının orta derecede daha fazla çevrimiçi bağlantıyı kaybetme problemini yaşadığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin bölümlere ilişkin kay-kare testi sonuçları tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Nomofobi Düzeyleri ve Bölüm Değişkenlerine İlişkin Kay-Kare Testi Bulguları.

Bölüm	Hafifi	Orta	Yok	Yüksek	X ²	Sd	P
Nomofobi							
Türkçe	42	0	1	0	434,248	15	,000
Matematik	15	12	0	0			
BÖTE	0	70	0	0			
Sınıf	0	31	0	0			
Sosyal Bilgiler	0	33	0	29			
Fen Bilgisi	0	0	0	49			
Bilgiye erişememe							
Türkçe	35	0	8	0	486,565	15	000
Matematik	7	20	0	0			
BÖTE	0	70	0	0			
Sınıf	0	13	0	18			
Sosyal Bilgiler	0	0	0	62			
Fen Bilgisi	0	0	0	49			
Rahatlıktan feragat etme							
Türkçe	37	0	6	0	486,991	15	,000
Matematik	27	0	0	0			
BÖTE	4	66	0	0			
Sınıf	0	31	0	0			
Sosyal Bilgiler	0	18	0	44			
Fen Bilgisi	0	0	0	49			
İletişim kuramama							
Türkçe	37	0	6	0	478,534	15	,000
Matematik	11	16	0	0			
BÖTE	0	70	0	0			
Sınıf	0	17	0	14			
Sosyal Bilgiler	0	0	0	62			
Fen Bilgisi	0	0	0	49			
Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme							
Türkçe	8	0	35	0	664,961	15	,000
Matematik	27	0	0	0			
BÖTE	70	0	0	0			
Sınıf	5	26	0	0			
Sosyal Bilgiler	0	49	0	13			
Fen Bilgisi	0	0	0	49			

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin bölümlere göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur, $X^2(sd=15, n=282)=434.248, p<.05$. Tablo 4’de gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında Türkçe öğretmenliği bölümü ve İlköğretim Matematik öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla hafifi düzeyde Nomofobi durumlarının olduğu, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi öğretmenliği bölümü, Sınıf öğretmenliği bölümü ve Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla orta düzeyde Nomofobi durumlarının olduğu, Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla yüksek düzeyde Nomofobi durumlarının olduğu bulgulanmıştır. Buna göre Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının diğer bölümlere nazaran daha yüksek derecede Nomofobi durumlarının olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının bilgiye erişememe düzeylerinin bölümlere göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur, $X^2(sd=15, n=282)=486.565, p<.05$. Tablo 4’de gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında Türkçe öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla hafifi düzeyde bilgiye erişememe problemini yaşadığı, İlköğretim Matematik öğretmenliği bölümü ve Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi öğretmenliği bölümü, öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla orta düzeyde bilgiye erişememe problemini yaşadığı, Sınıf öğretmenliği bölümü ve Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümü ve Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla yüksek düzeyde bilgiye erişememe problemini yaşadığı bulgulanmıştır. Buna göre Sınıf öğretmenliği bölümü, Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümü ve Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının diğer bölümlere nazaran daha yüksek derecede bilgiye erişememe problemini yaşadığı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının rahatlıktan feragat etme düzeylerinin bölümlere göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur, $X^2(sd=15, n=282)=486.991, p<.05$. Tablo 4’de gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında Türkçe öğretmenliği bölümü ve İlköğretim Matematik öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla hafifi düzeyde rahatlıktan feragat etme problemini yaşadığı, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi öğretmenliği bölümü ve Sınıf öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla orta düzeyde rahatlıktan feragat etme problemini yaşadığı, Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümü ve Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla yüksek düzeyde rahatlıktan feragat etme problemini yaşadığı bulgulanmıştır. Buna göre Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümü ve Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının diğer bölümlere nazaran daha yüksek derecede rahatlıktan feragat etme problemini yaşadığı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının iletişim kuramama düzeylerinin bölümlere göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur, $X^2(sd=15, n=282)=478.534, p<.05$. Tablo 4’de gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında Türkçe öğretmenliği bölümü ve İlköğretim Matematik öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla hafifi düzeyde iletişim kuramama problemini yaşadığı, Bilgisayar ve Öğretim

Teknolojileri Eğitimi öğretmenliği bölümü ve Sınıf öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla orta düzeyde iletişim kuramama problemini yaşadığı, Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümü ve Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla yüksek düzeyde iletişim kuramama problemini yaşadığı bulgulanmıştır. Buna göre Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümü ve Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının diğer bölümlere nazaran daha yüksek derecede iletişim kuramama problemini yaşadığı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının çevrimiçi bağlantıyı kaybetme düzeylerinin bölümlere göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur, $X^2(sd=15, n=282)=661.961, p<.05$. Tablo 4’de gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında Türkçe öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının çevrimiçi bağlantıyı kaybetme problemini yaşamadığı, İlköğretim Matematik öğretmenliği bölümü ve Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla hafifi düzeyde çevrimiçi bağlantıyı kaybetme problemini yaşadığı, Sınıf öğretmenliği bölümü ve Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla orta düzeyde çevrimiçi bağlantıyı kaybetme problemini yaşadığı, Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla yüksek düzeyde çevrimiçi bağlantıyı kaybetme problemini yaşadığı bulgulanmıştır. Buna göre Türkçe öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının çevrimiçi bağlantıyı kaybetme problemini yaşamadığını ve Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının diğer bölümlere nazaran daha yüksek derecede bağlantıyı kaybetme problemini yaşadığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin sınıflarına ilişkin kay-kare testi sonuçları tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Nomofobi Düzeyleri ve Sınıf Değişkenlerine İlişkin Kay-Kare Testi Bulguları. N= 282

Sınıf	Hafifi	Orta	Yok	Yüksek	X ²	Sd	P
Nomofobi							
1. SINIF	0	0	0	13	145,700	9	,000
2. SINIF	31	12	0	19			
3. SINIF	11	88	1	0			
4. SINIF	15	46	0	46			
Bilgiye erişememe							
1. SINIF	0	0	0	13	105,374	9	,000
2. SINIF	31	12	0	19			
3. SINIF	4	43	8	45			
4. SINIF	7	48	0	52			
Rahatlıktan feragat etme							
1. SINIF	0	0	0	13	156,303	9	,000
2. SINIF	35	8	0	19			
3. SINIF	6	79	6	9			
4. SINIF	27	28	0	52			
İletişim kuramama							
1. SINIF	0	0	0	13	88,515	9	,000
2. SINIF	31	12	0	19			
3. SINIF	6	47	6	41			
4. SINIF	11	44	0	52			
Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme							
1. SINIF	0	0	0	13	165,265	9	,000
2. SINIF	20	0	23	19			
3. SINIF	35	53	12	0			
4. SINIF	55	22	0	30			

Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin sınıflar göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur, $X^2(sd=15, n=282)=145.700, p<.05$. Tablo 5'te gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında 1. sınıfta ve 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla yüksek düzeyde Nomofobi durumlarının olduğu, 2. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla hafif düzeyde Nomofobi durumlarının olduğu, 3. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla orta düzeyde Nomofobi durumlarının olduğu bulgulanmıştır. Buna göre 1. sınıf ve 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının diğer sınıflarda okuyan öğretmen adaylarına nazaran daha yüksek derecede Nomofobi durumlarının olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının bilgiye erişememe düzeylerinin sınıflara göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur, $X^2(sd=15, n=282)=105.374, p<.05$. Tablo 4'te gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında 1. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla yüksek düzeyde bilgiye erişememe problemini yaşadığı, 2. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla hafif düzeyde bilgiye erişememe problemini yaşadığı, 3. sınıfta ve 4. Sınıfta okuyan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla orta düzeyde bilgiye erişememe problemini yaşadığı bulgulanmıştır. Buna göre 1. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının diğer sınıflarda okuyan öğretmen adaylarına nazaran daha yüksek derecede bilgiye erişememe problemini yaşadığı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının rahatlıktan feragat etme düzeylerinin sınıflara göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur, $X^2(sd=15, n=282)=156.303, p<.05$. Tablo 5'te gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında 1. sınıfta ve 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla yüksek düzeyde rahatlıktan feragat etme problemini yaşadığı, 2. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla hafif düzeyde rahatlıktan feragat etme problemini yaşadığı, 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla orta düzeyde rahatlıktan feragat etme problemini yaşadığı bulgulanmıştır. Buna göre 1. sınıfta ve 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının diğer sınıflarda okuyan öğretmen adaylarına nazaran daha yüksek derecede rahatlıktan feragat etme problemini yaşadığı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının iletişim kuramama düzeylerinin sınıflara göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur, $X^2(sd=15, n=282)=88.515, p<.05$. Tablo 5'te gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında 1. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla yüksek düzeyde iletişim kuramama problemini yaşadığı, 2. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla hafif düzeyde iletişim kuramama problemini yaşadığı, 3. sınıfta 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla orta düzeyde iletişim kuramama problemini yaşadığı bulgulanmıştır. Buna göre 1. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının diğer sınıflarda okuyan öğretmen adaylarına nazaran daha yüksek derecede iletişim kuramama problemini yaşadığı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının çevrimiçi bağlantıyı kaybetme düzeylerinin sınıflara göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur, $X^2(sd=15, n=282)=165.265, p<.05$. Tablo 5'te gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında 1. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla yüksek düzeyde çevrimiçi bağlantıyı kaybetme problemini yaşadığı, 2. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının çevrimiçi bağlantıyı kaybetme problemini yaşamadığı, 3. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla orta düzeyde çevrimiçi bağlantıyı kaybetme problemini yaşadığı bulgulanmıştır. 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla hafif düzeyde çevrimiçi bağlantıyı kaybetme problemini yaşadığı bulgulanmıştır. Buna göre 2. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının çevrimiçi bağlantıyı kaybetme problemini yaşama-

dığını ve 1. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının diğer sınıflarda okuyan öğretmen adaylarına nazaran daha yüksek derecede çevrimiçi bağlantıyı kaybetme problemini yaşadığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin yaşa ilişkin kay-kare testi sonuçları tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Nomofobi Düzeyleri ve Yaşa Değişkenlerine İlişkin Kay-Kare Testi Bulguları. N= 282

Yaş	Hafifi	Orta	Yok	Yüksek	X ²	Sd	P
Nomofobi							
20 Yaş Altı	14	19	0	12	4,701	6	583
21-23 Yaş	34	103	1	54			
24 Yaş Üstü	9	24	0	12			
Bilgiye erişememe							
20 Yaş Altı	14	12	0	19	13,509	6	,036
21-23 Yaş	21	74	6	91			
24 Yaş Üstü	7	17	2	19			
Rahatlıktan feragat etme							
20 Yaş Altı	14	16	0	15	3,056	6	,802
21-23 Yaş	42	81	5	64			
24 Yaş Üstü	12	18	1	14			
İletişim kuramama							
20 Yaş Altı	14	13	0	18	8,982	6	,175
21-23 Yaş	26	73	5	88			
24 Yaş Üstü	8	17	1	19			
Çevrimiçi bağlantıyı kaybetme							
20 Yaş Altı	16	9	8	12	3,260	6	,776
21-23 Yaş	76	55	21	40			
24 Yaş Üstü	18	11	6	10			

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin yaşlara göre gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur, $X^2(sd=6, n=282) = 4.701, p > 0.05$.

Öğretmen adaylarının bilgiye erişememe düzeylerinin yaşlara göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur, $X^2(sd=6, n=282) = 13.509, p < 0.05$. Tablo 6’da gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında 20 yaş altı olan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla hafif düzeyde bilgiye erişememe problemini yaşadığı, 21-23

yaşında olan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla yüksek düzeyde bilgiye erişememe problemini yaşadığı, 24 yaş üstü olan öğretmen adaylarının beklenen sayıdan daha fazla orta düzeyde bilgiye erişememe problemini yaşadığı bulgulanmıştır. Buna göre 21-23 yaşında olan öğretmen adaylarının diğer yaş gruplarına nazaran daha yüksek derecede bilgiye erişememe problemini yaşadığı söylenebilir.

Öğretmen adaylarının rahatlıktan feragat etme düzeylerinin yaşlara göre gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur, $X^2(sd=6, n=282) = 3.056, p > .05$.

Öğretmen adaylarının iletişim kuramama düzeylerinin yaşlara göre gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur, $X^2(sd=6, n=282) = 8.982, p > .05$.

Öğretmen adaylarının çevrimiçi bağlantıyı kaybetme düzeylerinin yaşlara göre gözlemlenen sayılar ile beklenen sayılar arasındaki farklılığa bakıldığında anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur, $X^2(sd=6, n=282) = 3.260, p > .05$.

Sonuç ve Tartışma

Öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerini belirlenmesi amaçlayan bu araştırmada, öğretmen adaylarının, Nomofobi düzeyleri nedir, Nomofobi düzeylerinin cinsiyet, bölüm, sınıf, yaş değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin sonuçlar sunulmuştur.

Araştırmaya katın öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin “orta” derecede olduğu saptanmıştır. Öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin boyutlarında da benzer sonuç ortaya çıkmıştır. Buna benzer şekilde Bak (2019) da yaptığı çalışmada X, Y ve Z Kuşağındaki katılımcıların Nomofobik durumlarının olduğu belirtilmiştir. Kaplan akıllı ve Gezgin (2016) ve Hakkari (2018) yaptıkları araştırmada öğrencilerin Nomofobik düzeylerinin bilgiye erişememe ve iletişime geçememe boyutlarında yüksek olduğu ifade edilmiştir.

Öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin cinsiyete göre değişmediği, ancak kadın öğretmen adaylarının bilgiye erişememe ve iletişime geçememe boyutlarında Nomofobik düzeylerinin daha yüksek olduğu, çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutunda ise, kadın öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre orta derece Nomofobik oldukları sonucuna varılmıştır. Bu sonuç Pavithra ve Madhukumar (2015), Dixit ve diğerleri (2010), Adnan ve Gezgin (2016) ve Dağlı, Hamutoğlu ve Gezgin (2017) sonucunu desteklemektedir. Buna karşın Hakkari (2018), Çelik ve Atilla (2018), Erdem, Türen ve Kalkın (2017) Sarıoğlu (2019) ve Hingorani, Woodard ve Danesh (2012) çalışmalarında kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha Nomofobi düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin Bölümlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının diğer bölümlerde okuyan öğretmen adaylarına göre Nomofobik durumlarının daha yüksek olduğu bu-

lunmuştur. Boyutlar bazında ise, Sınıf öğretmenliği bölümü, Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümü ve Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının bilgiye erişememe boyutunda Nomofobik durumlarının daha yüksek olduğu, Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümü ve Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının rahatlıktan feragat etme boyutunda Nomofobik durumlarının daha yüksek olduğu, Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümü ve Fen Bilgisi öğretmenliği öğretmen adaylarının iletişim kuramama boyutunda Nomofobik durumlarının daha yüksek olduğu ve Fen Bilgisi öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının çevrimiçi bağlantıyı kaybetme boyutunda Nomofobik durumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Hakkari (2018)'de yaptığı çalışmada öğrencilerin Nomofobi düzeylerinin bölümlerine göre anlamlı olmadığı saptanmıştır. Çalışmada öğrencilerin Nomofobi düzeylerinin boyutlarında benzer şekilde anlamlı olmadığı görülmüştür. Ancak öğrencilerin çevrimiçi olamama boyutunda anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin sınıflar göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. 1. sınıf ve 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının Nomofobik durumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. 1. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının bütün alt boyutlarda Nomofobik durumlarının daha yüksek iken, 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının rahatlıktan feragat etme boyutunda Nomofobik durumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde Hakari (2018) çalışmalarında öğrencilerin Nomofobi düzeylerinin okudukları sınıflara göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Pavithra ve Madhukumar (2015), Gezgin ve Çakır (2016) ve Adnan ve Gezgin (2016) çalışmalarda ise öğrencilerin Nomofobi düzeylerinin okudukları sınıflara göre farklılaşmadığı belirtilmiştir.

Öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin yaşlara göre anlamlı farklılık göstermediği bulunmuştur. Bununla birlikte 21-23 yaş aralığında olan öğretmen adaylarının bilgiye erişememe boyutunda Nomofobik durumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç Adnan ve Gezgin (2016) ile Yıldırım, Sumuer, Adnan ve Yıldırım (2015) çalışma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

Çalışmada genel olarak öğretmen adaylarının Nomofobi düzeylerinin yüksek olmadığı sonucuna varılmıştır. Öte yandan iletişim kuramama boyutu ile bilgiye erişememe boyutunun yüksek düzeyde kaygı ve endişeye yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır. Birçok çalışma konusu olan Nomofobi gün geçtikçe artmakta olup çoğunlukla üniversite öğrencilerini etkilediğini söylenebilir. Bu bağlamda üniversitelerde Nomofobi üzerine seminerlerin düzenlenmesi ve bu konu hakkında bilinçlendirilmesi ülkenin nitelikli öğretmen kadrosu açısından vazgeçilmez bir husus haline gelmelidir.

Kaynakça

- Adnan, M., ve Gezgin, D. M. (2016). Modern çağın yeni fobisi: Üniversite öğrencileri arasında nomofobi prevalansı. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 49(1), 86-95.
- Arslan, A., ve Tutgun Ünal, A. (2013). Eğitim fakültesi öğrencilerinin cep telefonu kullanım alışkanlıkları ve amaçlarının incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 1(10), 182-201.
- Bak, G. (2019). X, Y ve Z kuşağında nomofobi: Nitel bir araştırma. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 2(5). 288-302.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (6.Baskı.), Ankara: Pegem Akademi.
- Çelik, Y., ve Atilla, G. (2018). Üniversite öğrencilerinin nomofobi, duygu düzenleme güçlüğü ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi: Manavgat MYO örneği. *Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 5(26), 2628-2639.
- Dağlı, E. S., Hamutoğlu, N. B., ve Gezgin, D.M. (2017). *Okul öncesi öğretmenlerinin nomofobi düzeyleri ile akıllı telefon ve sosyal ağ servisleri kullanma davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*, 11.Uluslararası BÖTE Sempozyumu. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Dixit, S., Shukla, H., Bhagwat, A., Bindal, A., Goyal, A., Zaidi, A., ve Shrivastava, A. (2010). A study to evaluate mobile phone dependence among students of a medical college and associated hospital of central India, *Indian Journal of Community Medicine*, 35(2), 339-341.
- Erdem, H., Türen, U., ve Kalkın, G. (2017). Mobil telefon yoksunluğu korkusu (nomofobi) yayılımı: Türkiye’den üniversite öğrencileri ve kamu çalışanları örnekleme. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 10(1), 1-12.
- Gezgin, D. M., Şumuer, E., Arslan, O., ve Yıldırım, S. (2017a). Nomophobia prevalence among pre-service teachers: A case of Trakya University. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 86-95.
- Gezgin, D.M. ve Çakır, Ö. (2016). Analysis of nomophobic behaviors of adolescents regarding various factors. *Journal of Human Science*, 13(2), 2504-2519.
- Hakkari, F. (2018). Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin nomofobi düzeylerinin belirlenmesi: Kırıkhan MYO örneği. *Atlas International Referred Journal On Social Sciences*, 4(10), 786-797.
- Hingorani, K. K., Woodard, D., ve Danesh N. (2012). Exploring how smartphones sports students' lives. *Issues in Information Systems*, 13(2), 33-40.
- Hoşgör, H., Tandoğan, Ö., ve Gündüz-Hoşgör, D. (2017). Nomofobinin günlük akıllı telefon kullanım süresi ve okul başarısı üzerindeki etkisi: Sağlık personeli adayları örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(46), 573-595.

- Kaplan-Akıllı, G., ve Gezgin, D. M. (2016). Üniversite öğrencilerinin nomofobi düzeyleri ile farklı davranış örüntülerinin arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, (40), 51-69.
- Kaur, A., Sharma, P., ve Manu. (2015). A descriptive study to assess the risk of developing nomophobia among students of selected nursing colleges Ludhiana, Punjab. *International Journal of Psychiatric Nursing*, 1(2), 1-6.
- King, A. L. S., Valença, A. M., Silva, A. C., Baczynski, T., Carvalho, M. R., ve Nardi, A. E. (2013). Nomophobia: dependency on virtual environments or social phobia? *Computers in Human Behavior*, 29(1), 140-144.
- Koşar, D. (2018). Öğretmen adaylarının cep telefonu kullanımına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(55).
- Marshall, C. ve Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. New York: Sage.
- Pavithra, M. B., ve Madhukumar, S. (2015). A study on nomophobia-mobile phone dependence, among students of a medical college in Bangalore. *National Journal of Community Medicine*, 6(3), 340- 344.
- Salehan, M., ve Negahban A. (2013), Social networking on smartphones: when mobile phones become addictive. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2632-2639.
- Sarioğlu, E. B. (2019). Türkiye’de Z kuşağında görülen nomofobi seviyesi: Cinsiyet, öğrenim düzeyi ve sosyo-ekonomik değişkenlere göre farklılıklar. *Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 6(35), 914-927.
- Yılmaz, M., Köse, A., ve Doğru, Y. B. (2018). Akıllı telefondan yoksun kalmak: Nomofobi üzerine bir araştırma. *AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology/İletişim ve Bilişim Teknolojileri*, 9 (35). DOI: 10.5824/1309-1581.2018.5.003.x
- Yıldırım, C. ve Correia, A.-P. (2015). Exploring the dimensions of nomophobia: Development and validation of a self-reported questionnaire. *Computers in Human Behavior*, 49, 130- 137.
- Yıldırım, C., Sumuer, E., Adnan, M., ve Yıldırım, S. (2015). A growing fear: Prevalence of nomophobia among Turkish college students. *Information Development*, 32(5), 1322-1331. Doi:10.1177/0266666915599025.
- Zethy C., ve Octaviani U.F. (2017). Nomophobia around Us!. *JIRSCH*. 1(1), 1-35.

